

ВІДТВОРНІ ЯКОСТІ ГУСЕЙ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД МАСИ ІНКУБАЦІЙНИХ ЯЄЦЬ І ІНДЕКСА ФОРМИ

В.Г.КРАСНОЩОК – аспірант, Херсонський ДАУ

Рівень відтворних якостей птичі в значній мірі визначає обсяги виробництва продукції і ефективність галузі. Особливого значення це питання набуває в гусівництві, де спостерігається сезонність в несучості, а також порівняно низька заплідність яєць із-за схильності до моногамії окремих плідників (Боголюбський В.І., 1992) Поряд з цим встановлено, що репродуктивні якості тварин і птиці мають низькі показники успадкованості (від 0,05 до 0,20), тому пряма селекція за ними не досить ефективна і необхідно використовувати спеціальні селекційні програми. З теоретичних позицій вони повинні базуватися на шляхах контрольованої гетерозисності, або на відтворенні особин найбільш адаптованих до умов середовищ (Алтухов П.Ю., 1998).

Виходячи з цього, доцільно вивчити адаптивну норму (за рівнем відтворних якостей) груп особин, що різняться за масою інкубаційних яєць та їх індексом форми. Дослідження, проведені у цьому напрямку І.В.Хорунжим (1991) в яєчному птахівництві, показали високу ефективність добору яєць модального класу за масою, індексом форми і коефіцієнтом пружної деформації. Враховуючи, що досліджень з нього питання в гусівництві не проводилось, нами було поставлене завдання визначити ефективність калібрування яєць гусей на класи за їх масою і індексом форми. Експерименти проведені в червні – липні 1999 року в племінному птахо-радгоспі "Чорнобаївський" Білозерського району Херсонської області на помісях великі сірі х х рейнські. В цей період різко змінюються інкубаційні якості яєць, тому доцільно удосконалити прийоми їх добору за морфологічними ознаками. Провели зважування яєць з точністю до 0,1 г на вагах ВЛТК-500, а індекс форми визначали за допомогою індексом іра конструкції П.П.Церенко. На підставі цих параметрів визначили 9 класів яєць, показники яких наведені в таблиці 1. Розподіл провели на класи модальним M° ($x \pm 0,676$), плюс M^{+} ($x + 0,676$ і вище) і мінус M^{-} ($x - 0,67$ і нижче).

Таблиця 1 – Показники інкубації яєць в залежності від класів розподілу

Показники	Класи яєць								
	Маса яєць								
	$M. \bar{x} = 115,2$			$M. \bar{x} = 132,9$			$M. \bar{x} = 150,6$		
	Індекс форми яєць								
	$M. \bar{x} = 64,8$	$M. \bar{x} = 67,5$	$M. \bar{x} = 70,2$	$M. \bar{x} = 64,8$	$M. \bar{x} = 67,5$	$M. \bar{x} = 70,2$	$M. \bar{x} = 64,8$	$M. \bar{x} = 67,5$	$M. \bar{x} = 70,2$
Закладено яєць на інкубацію, шт..	530	536	540	503	513	513	469	477	477
% заплідності	58,48	62,13	56,3	65,21	69,4	63,16	60,13	60,17	66,46
Вихід гусят, %	43,01	42,53	34,82	12,94	49,90	45,61	44,98	47,79	38,15

В результаті дослідження встановлені суттєві відмінності в інкубаційних якостях яєць вивчених класів. Більш високі показники заплідненості яєць отримані для всіх модальних класів за масою яєць і індексом форми - 69,4%. П'ята група мала вищий серед всіх груп показник виходу гусенят. Слід також відзначити, що класи яєць M^+ за індексом форми в поєднанні з класами M^- і M^+ за масою мали більш низькі показники виходу гусят - відповідно 34,82 і 38,15. Це вказує, що таке поєднання параметрів яєць не бажане для інкубації і їх доцільно вилучати з партій інкубаційних яєць шляхом калібровки.

З метою визначення ймовірності впливу вивчених організаційних факторів на інкубаційні якості яєць нами проведено розрахунок двофакторного дисперсійного комплексу (таблиця 2).

Встановлено, що значний і переважний вплив на інкубаційні якості яєць має їх маса. Доля впливу цього фактора була, на рівні 60,09% і високодостовірна ($p < 0,001$). Вплив індексу форми був значно меншим – 4,58%, але такої суттєвим ($p < 0,001$). Загальний вплив організованих факторів склав 67,54% при $p < 0,001$.

Таблиця 2 – Дисперсійний аналіз даних інкубації яєць гусей.

Джерела мінливості	Сума квадратів	Число ступенів свободи	Доля впливу, %	Середній квадрат	F розрахункова
Класи за масою яєць	8359,2	2	60,09	4179,6	162,95 ^{xxx}
Класи за індексом форми	638,0	2	4,58	319,0	12,44 ^{xxx}
Взаємодія маси яєць x індекс форми	398,5	4	2,86	99,6	3,8 ^x
Організовані фактори	9395,7	8	67,54	1174,5	45,78 ^{xxx}
Випадкові фактори	4514,4	176	32,46	25,6	-
Загальна мінливість	13910,1	184	100,0	-	-

Таким чином, проведеними дослідженнями показала доцільність визначення оптимальних класів інкубаційних яєць гусей за масою і індексом форми. Це дозволяє в кінці періоду несучості гусей підвищити їх репродуктивні якості, що має вагоме практичне значення. В теоретичному плані виконана робота підтверджує більш високі адаптивні якості модальних класів розподілу, тобто ця закономірність проявляється не тільки у соавців, а і серед популяцій птиці. На наш погляд, наукові дослідження будуть сприяти підвищенню репродуктивних якостей птиці шляхом визначення оптимальних класів яєць за морфологічними показниками.